

Posudek na disertační práci Mgr. Jana Kratochvíla

Ochrana sociálních práv v Evropské úmluvě na ochranu lidských práv a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech

1. Téma práce:

Disertant se zabývá velmi teoreticky i prakticky zajímavou problematikou ochrany sociálních práv prostřednictvím práv občanských a politických. Tato otázka je dána méně intenzivní ochranou sociálních práv v jim určených mezinárodních instrumentech, doprovázenou slabší institucionální strukturou pro kontrolu jejich dodržování. Sociálními právy disertant chápe právo na bydlení, na přiměřenou životní úroveň zahrnující právo na výživu a vodu a právo na zdraví.

2. Struktura práce:

Práce je členěna na šest kapitol a závěr, kdy první kapitola je věnována teoretickým otázkám sociálních práv a ostatní se zaměřují na jednotlivá občanská práva, pod něž je možno sociální práva zařadit. Užitečný je seznam citovaných rozhodnutí ESLP a výboru pro lidská práva. Práce je ukončena obsáhlým seznamem použité literatury.

3. Obsah práce:

Hlavní teze práce je uvedena na str. 17: „Tezí práce je, že vzájemná závislost lidských práv má za důsledek značné přesahy mezi sociálními a občanskými právy, které by se měly projevit i v práci Výboru a Soudu. Tato disertační práce analýzou dosavadní judikatury ukazuje, že tomu tak skutečně je, a argumentuje, že existuje prostor pro další rozvoj case-law a tedy ještě větší integraci sociálních a občanských práv. Ochrana sociálních práv skrze práva občanská má však určité meze.“

Práce vychází z poznání, že sociální práva nejsou jiné povahy než práva občanská. Vypořádává se s názory, které považují sociální práva za práva druhé kategorie: Uvádí historické argumenty, které vedly k časově prvnímu zakotvení politických práv, jakož i

teoretické úvahy týkající se bezvýznamnosti kritéria existence tzv. pozitivních a negativních závazků. Přesvědčivě také popírá tezi o kritériu finanční náročnosti, jakož i o rozlišování dle progresivnosti a okamžitosti naplnění obou kategorií práv.

Prvním občanským právem, na něž je hlavní teze práce aplikována, je zde právo na život. Autor se vypořádává s přípravnými pracemi EÚLP, s judikaturou ESLP a názory Výboru pro lidská práva zabývající se sociálními aspekty práva na život, a dochází k závěru, že tyto orgány neodmítají provázanost práva na život a např. práva na zdraví, která se zvláště intenzivně projevuje v povinnosti chránit život a zdraví osob nacházejících se ve veřejné moci. Její limity však leží v přímém ohrožení života ve smyslu fyzické existence (s. 65). Přínosná jsou srovnání s praxí jiných soudních orgánů, jakož i autorovy úvahy o možnosti rozvoje rozhodovací praxe. Obdobně postupuje disertant v případě zákazu mučení a ponižujícího zacházení, práva na soukromí, zákazu diskriminace a práva na spravedlivé řízení.

Závěr potvrzuje tezi vytýčenou v úvodu práce: Disertant uzavírá, že integrace lidských práv je možná a v praxi soudních a quasi-soudních orgánů již „poměrně dobře“ zavedená. Identifikuje dva druhy této integrace (porušení občanských práv pramení ze sociálních důvodů; pro efektivné požívání občanských práv je třeba určitý stupeň požívání práv sociálních) a definuje meze ochrany sociálních práv prostřednictvím práv občanských (příčinná souvislost s nedostatky v sociálních právech). Dochází k závěru, že pro tyto limity sice není komplexní ochrana sociálních práv prostřednictvím práv občanských možná, avšak spatřuje její význam v efektivnosti právní ochrany a v potvrzení nedělitelnosti lidských práv.

4. Metodika práce:

Disertant prokázal ovládnutí metodiky vědecké práce: Věcně a se znalostí problematiky se vyrovnával s vědeckou tezí, která má v literatuře nejen své příznivce, ale i odpůrce. Vytvořil si vlastní vzorec otázek, jenž mu umožnil srovnání naplňování jednotlivých práv. Některé části práce jsou podány v 1. os. sg., což zde jen podtrhuje identifikaci disertanta se zkoumanou problematikou. Práce je napsána kultivovaným jazykem a je dokonce „napínavým čtením“. Poznámkový aparát je příkladný.

5. Hodnocení:

Vědecky velmi zajímavou, i pro praxi užitečnou a velmi pěkně napsanou disertační práci doporučuji k obhajobě.

Prof. JUDr. Mahulena Hofmannová, CSc.

V Praze, 2. srpna 2009

